

stificari in Christo, qui credunt in eum, propter occultam communicationem et inspirationem gratiae spiritalis. Item in libro de natura et gratia. cap. 38. 42. et 70. docet, charitatem infusam in cordibus, esse veram justitiam nostram.

Tomo VIII, in Psalm. cxviii. concione 26. « Justitia, inquit, virtus est animi magna, praecipueque laudabilis ». Et continuo de hac ipsa virtute : « Quis fecit, inquit, in homine justitiam, nisi qui justificat impium ? hoc est, per gratiam suam de impio facit justum ». Et hic apertissime justificari dicimur per justitiam, quae sit virtus inherens. Item in Psalm. xcvi. tractans illud : « Justitiam et judicium in Jacob tu fecisti ; exaltate Dominum Deum nostrum », « Vere, inquit, exaltate, bene exaltate, laudemus et exaltemus illum, qui fecit ipsam justitiam, quam habemus ; Ipse in nobis fecit. Quis enim in nobis fecit justitiam, nisi qui nos justificavit ? nos ergo impii, ille justificator, quando et ipsam justitiam ipse in nobis fecit, qua illi placeamus ».

Tomo IX. tract. 26. in Joan. « Quid est, inquit, justitia Dei, et justitia hominis ? Justitia Dei dicitur, non qua Deus justus est, sed quam dat homini Deus, ut justus sit homo per Deum ».

Tomo X. serm. 13. de verbis Apostoli : « Qui crediderit in eum, non habebit suam justitiam, quae ex lege est, quamvis sit bona lex, sed implebit ipsam legem non sua justitia, sed data a Deo. Charitas enim plenitudo est legis. Et unde ista charitas diffusa est in cordibus nostris ? non utique a nobis, sed per Spiritum sanctum, qui datus est nobis ». Hoc loco perspicue docet S. Augustinus, justitiam, quae nobis ex Deo est, esse ipsam charitatem, in corde diffusam, per quam legem implemus. Et totus ille sermo, longissimus et pulcherrimus hoc idem confirmat.

Itaque prudenter fecit Calvinus, ut S. Augustinum a partibus suis non stare, ingenue fateretur. Alioqui testimoniis ejus, ex singulis tomis petitis, plane obrui potuisset. Velim tamen non oblivisceretur, hunc esse Augustinum illum, quem ipse idem lib. III. Institut. cap. 3. §. 10. et lib. IV. cap. 14. §. 26. fidelissimum, atque optimum testem antiquitatis esse praedicavit. Addamus nunc etiam pauca quaedam ex aliis Patribus.

S. Ambrosius lib. VI. Exam. cap. 8. « Utrum, inquit, justificatio secundum cor-

pus, an secundum animam tibi conferri videatur, quaeso respondeas. Sed dubitare non potes, cum justitia, unde justificatio derivata est, mentis tuae utique, non corporis sit ». Hic certe per justitiam non potest intelligere solam remissionem peccati, aut justitiam Dei, vel Christi, imputatam, quae nec proprie corporis, nec proprie mentis est, cum in neutra parte hominis inhaereat, sed intelligit justitiam, quae virtus animi est, et non in corpore, sed in animo proprie inhaeret. Idem auctor lib. VI. in Luc. « In eo, inquit, justificatio Dei est, si non ad indignos et obnoxios, sed ad innocentes per ablutionem factos, videatur, et justos sua munera transtulisse ». Docet hoc loco S. Ambrosius, Deum in Baptismo justificare et justificari ; justificare, quia per ablutionem facit mundos de sordidis, justos de iniquis, de obnoxios innocentes : justificari autem, quia se justum ostendit, dum non ad impios et injustos, sed ad pios, et justos a se factos, munera divina transmittit. At si vera esset haereticorum sententia, Deus justificari non posset, quia munera sua largiretur hominibus vere sordidis et injustis, qui falso justus et innocens haberentur.

S. Hieronymus lib. I. adversus Pelagianos : « Haec, inquit, est hominis summa justitia, quidquid potueris habere justitiae, non tuum esse putare, sed Domini, qui largitus est ». Et lib. III : « Nunc, inquit, mundus factus est in lavacro, et de te dicitur : Quae est ista, quae ascendit dealbata ; et lota quidem sit, sed custodire non valeat puritatem suam, nisi a Domino sustentetur ». Vides quemadmodum S. Hieronymus justitiam ponat in virtute et puritate, quam acquirimus per Baptismum, non in aliqua imputatione alienae justitiae.

S. Prosper in respons. ad cap. 6. Gallor : « Justificatus, inquit, homo, id est, ex impio pius factus, nullo praecedente bono merito accipit donum, quo medio acquirat et meritum, ut quod in illo inchoatum est per gratiam Christi, etiam per industriam liberi augeatur arbitrii, numquam remoto adjutorio Dei, sine quo nec proficere, nec permanere in bono quisquam potest ». At imputatio justitiae Christi non est donum, unde acquirantur merita, neque augetur industria liberi arbitrii.

S. Cyrillus Alexandrinus lib. VI. de Trinit. : « Calor, inquit, Spiritus est, qui simul ut charitatem in nobis diffuderit, et ejus

igne mentes nostras inflammaverit, jam sumus justitiam consecuti ». Vide eundem lib. XI. in Joannem, cap. XXV. et lib. XII. Thesauri, cap. 3. et 5.

S. Gregorius lib. XVIII. Moral. cap. 33. exponens illud capitis 28. « Non commemorabuntur in comparatione ejus », « Omnes, inquit, supernae patriae electi, sancti quidem, et justus sunt, sed participatione sapientiae, non comparatione. Justitia quidem sapientia, justitia et servi sapientiae nuncupantur, sed illa justitia justificans est, isti autem sunt justitia justificata ».

Vide etiam Basilium lib. I. de Baptismo, cap. 2. Nyssenum, et Nazianzenum oratione in sanctum Baptisma ; Chrysostomum homil. 16. in priorem ad Corinth. in illud : « Et haec quidem fuistis », I ad Corinthios VI. et in eundem locum Theophylactum et Oecumenium. Leonem epist. 91. cap. 1. et Bernardum serm. 4. de dedicatione Ecclesiae et in epist. 190. ad Innocentium Papam.

CAPUT IX.

Solvuntur argumenta adversariorum ex epistola ad Rom.

Superest ut argumentis adversariorum respondeamus, e quibus praecipua nobis esse videntur, quae profert Calvinus lib. III. Institut. cap. 11. quamvis multa eorum communia sint etiam Lutheranis. Primum igitur ex epistola ad Romanos colligit argumenta nonnulla, quae ordine proponemus et diluimus.

Primum sumit ex nomine justificationis, quod ad Roman. V. et VIII. contendit sumi pro declaratione justitiae. Respondeo, Nomen justificationis accipitur quidem saepe in Scripturis pro declaratione justitiae, sed non semper ; loca protulimus cap. 3. Porro ad Roman. V. accipi justificationem pro eo, quod est justum facere, sive constituere, demonstravimus loco citato ex ipsa B. Pauli declaratione, qui cum dixisset : *Per unius justitiam in omnes homines in justificationem, exposuit dicens : Per obedientiam unius hominis, justus constituentur multi.*

Sic etiam ad Roman. VIII. accipi verbum justificare, pro eo, quod est justum facere, non autem solum, justum pronunciare ;

perspicuum est ex similitudine hujus vocis ad alias, quae in eodem loco ponuntur. Ait enim Apostolus : *Quos justificavit, hos et magnificavit.* Ibidem etiam utitur verbis vivificandi, mortificandi, conglorificandi, quae sunt omnino similia verbo justificandi. Nemo autem negaret, magnificare esse magnum facere ; vivificare, vivum facere ; mortificare, mortuum facere ; conglorificare, gloriosum cum alio facere ; cur igitur justificare non sit etiam justum facere ?

Denique, ut ostendimus loco citato, etiamsi justificare acciperetur ubique pro justum pronunciare, nihil tamen adversarii obtinerent. Non enim potest impius vere justificari, id est, justus pronunciari, nisi qui pronunciat justum, simul faciat justum. Hinc enim solus Deus justificat impios, quia solus potest de impiis facere pios. Homines autem qui justificant impios, non minus abominabiles sunt, quam si condemnarent justos, ut ait Salomon Proverbior. XVII.

Secundo, petit argumentum ex cap. IV. ad Rom. ubi dicit Apostolus, Abrahamae fidem reputatam esse ad justitiam. Hinc enim colligit, nihil esse aliud nostram justitiam, nisi fidem in Christum, id est, Christi justitiam, fide apprehensam.

Respondeo : Fides quidem reputata est Abrahamae ad justitiam, ut Apostolus dicit : sed non admittimus glossam, quod reputari fidem ad justitiam, sit nobis imputari Christi justitiam, si fide illam apprehendamus. Nam glossa haec repugnat Apostolo, duas ob causas. Primum, quoniam Apostolus ipsam fidem dicit imputari ad justitiam, fides autem non est justitia Christi, id est, qua Christus justus est, sed justitia nostra id est, qua nos justus sumus ex dono Dei. Deinde, quoniam verbum (imputare) hoc loco non significat nudam existimationem, sed existimationem cui veritas in re ipsa respondeat, ut perspicuum est ex illis verbis : « Ei qui operatur, merces imputatur non secundum gratiam, sed secundum debitum ». Certum enim est, ei, qui operatur, non sola opinione et existimatione, sed vere ac re ipsa deberi mercedem.

Tertio, petit argumentum ex illis verbis Psal. XXXI. in eodem cap. IV. ad Rom. citati : *Beati quorum remissa sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata, beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum (1).* Quærit

(1) Psal. XXXI, 4 ; — Rom., IV, 7.

hoc loco Calvinus, an hæc sit plena definitio justificationis, an dimidia. Nam si plena sit, verum erit quod ipse docet, justificationem sola peccatorum remissione constare. Nulla enim hic mentio fit infusionis virtutum et donorum, sed solius remissionis. Si dimidia sit, quomodo beatus dici poterit, qui non erit, nisi media ex parte justificatus? At beatum dicit David eum, cui non imputavit Dominus peccatum.

Præterea colligunt ex hoc loco, ipsam etiam remissionem non esse veram peccati ablationem et extinctionem, sed non imputationem. Quod enim dixerat: *Beati quorum remissæ sunt iniquitates*, explicuit per illa verba: *Quorum tecta sunt peccata*. Et: *Cui non imputavit Dominus peccatum*. Ac ne forte dicamus, non imputare peccatum, esse delere peccatum, et infundere justitiam; occurrit Kemnitius, et probat, a contrario sensu id esse falsum. Nam si non imputare peccatum, esset delere peccatum, et infundere justitiam; imputare peccatum esset delere justitiam, et infundere iniquitatem, quod est absurdissimum. Igitur imputare peccatum, est habere hominem pro peccatore, non imputare peccatum, est habere pro justo. Idem etiam Kemnitius alio loco probat, tegere peccata, non esse delere, sed abscondere, ut sint, et non videantur. Nam Prov. XII. *Homo astutus tegit scientiam* (1). Ubi inepte exponas, delet scientiam, cum sensus sit, homo astutus abscondit scientiam, ut non facile percipiatur, quod ipse novit.

Respondeo: ad questionem Calvinii posset objici alia similis quæstio, Sitne plena definitio justificationis, an dimidia illa ejusdem Prophetæ, *Beatus vir qui timet Dominum*, Psal. CXI. Et illa: *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini*, Psal. CXVIII (2). Nam si plena sit, ubi est remissio peccatorum? si dimidia, quomodo dicuntur beati, qui non sunt nisi media ex parte justificati? Potest igitur ad omnes ejusmodi quæstiones responderi, non poni in his locis integram definitionem justificationis, aut beatitudinis; sed explicari solum aliquid, quod pertinet ad justificationem, vel beatitudinem acquirendam. Nam hoc etiam modo accipimus illa Domini verba Matth. V. *Beati pauperes spiritu, beati mites, beati qui lugent* (3), et alia, quæ eo loco sequuntur. Neque B.

Paulus ad Rom. IV. allegat hoc testimonium Psalmi, ut definiat integre justificationem, sed solum ut probet justificationem, veram esse donum Dei, nec posse propriis viribus obtineri. Id autem rectissime probat ex eo, quod David beatum dicit eum, cui Deus peccata remittit, hoc est, qui dono et gratia Dei justificatur.

Potest etiam responderi, in his verbis definitionem integram, sed implicite contineri. Nam remissio peccatorum non potest fieri, nisi justitia infundatur, quomodo non fangantur tenebræ, nisi lumen succedat. Id quod Apostolus ipse manifeste indicat, cum ait: *David dicit, beatitudinem, hominis, cui Deus accepto fert justitiam sine operibus. Beati quorum remissæ sunt iniquitates, etc.* Ubi ex non imputatione peccatorum, colligit imputationem justitiæ, ac per hoc docet, non posse duo ista separari, remissionem peccati, et donationem justitiæ. Atque hæc de quæstione Calvinii.

Porro tegi, et non imputari peccata, non est quidem, si vim horum vocabulorum spectes, deleri, atque extingui; sed tamen est deleri, atque extingui quoad sensum, si hæc referantur ad Deum. Nam Deo non potest aliquid tegi, nisi penitus deleatur *Omnia enim nuda sunt, et aperta oculis ejus*, ad Hebræos IV (4). Quare si Deo tegitur aliquid, hoc ipso ex necessitate deletur et evanescit. Neque potest Deus non imputare peccata, hoc est, non habere hominem impium, pro impio, nisi desinat esse impius; et quia non potest homo transire ab impietate ad pietatem, nisi per gratiam ejus, qui justificat impium; ideo non imputatio peccati necessario trahit secum veram peccati remissionem et justitiæ infusionem. Itaque in Scriptura fere semper conjunguntur hæc duo, remittere, sive delere, et tegere peccata, ut intelligamus unum non esse sine altero. II Esdræ IV. *Ne operias iniquitatem eorum, et peccatum eorum coram facie tua non deletur*. Psal. I. *Averte faciem tuam a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele*. Psal. LXXXIV. *Remisisti iniquitatem plebis tuæ, operuisti omnia peccata eorum*. Sic igitur etiam dictum est, *Beati quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata* (5).

Neque aliquid probant argutiæ Kemnitii. Nam non dicimus, non imputare peccatum,

esse infundere justitiam, nisi consequenter, quia videlicet sequitur infusio justitiæ ad non imputationem, cum Deus non possit falli non imputando id, quod imputari deberet. A contrario autem sensu non efficitur, ut imputare peccatum, sit delere justitiam, vel infundere iniquitatem, ne consequenter quidem. Nam cum Deus imputat peccatum, habet pro peccatore eum, qui revera est peccator, propria voluntate, et operibus. Non enim necessarium est, ut Deus justitiam deleat, vel iniquitatem infundat, cum satis per se sit homo potens, et fortis ad malum. Præterea si diceremus, non imputare peccatum, esse infundere justitiam; imputare peccatum, non esset infundere iniquitatem, sed esset, non imputare justitiam. Quemadmodum enim non imputare peccatum, et imputare peccatum, contradicentia sunt, non contraria; ita quoque a contrario sensu colligi debent duo contradicentia, infundere justitiam, et non infundere justitiam, non autem duo contraria, infundere justitiam, et infundere iniquitatem.

Sed ignoscendum est Kemnitio, qui tam fuit occupatus in arte Grammaticæ, ut non ei vacaverit dare operam Dialecticæ. Illud autem, quod objicit, tegere scientiam, non esse delere scientiam, non ignorabamus; sed simul etiam sciebamus, quædam tegi, ut conserventur, quædam ut deleantur, quomodo teguntur vulnera emplastro. Sed placeat adferre sententias Patrum de hoc testimonio Psalmi, ut adversarii intelligant quam longe aberrant a sententia veteris, orthodoxæque Ecclesiæ.

S. Justinus Martyr in Dialogo cum Triphone Judæo, prope finem: *Beatus, inquit, cui non imputabit Dominus peccatum, hoc est, cui penitenti Deus peccata remittet. Non sicut prædicatis vosmetipsos fallentes, et alii quidam vestri similes asseverant, etiamsi peccatores fuerint, modo Deum noverint, non imputabit eis Dominus peccata*.

Origenes lib. IV. in epist. ad Romanos scribit, Davidem quasi quibusdam gradibus ascendisse, ut diceret, magnum esse beneficium, cum alicui peccata dimittit, majus cum tegit, maximum cum non imputat. Tunc enim ita funditus delentur ut ne vestigium quidem ullum appareat, et perinde sit, ac si talis homo numquam peccasset.

S. Hieronymus in comment. Psalmi XXXI. per similes quosdam gradus Prophetam de-

ducit: scribit enim peccata remitti per Baptismum, tegi per charitatem, non imputari per Martyrium.

S. Augustinus, concion. 2. in hunc eundem Psalmum: *« Non sic, inquit, intelligatis quod dixit, peccata cooperta sunt, quasi ibi sint et vivant »*. Et infra: *« Medicus, inquit, tegat, ut curet, emplastro enim tegit »*. Similem expositionem habet uterque Gregorius, Romanus videlicet in Psalmum secundum pœnitentialem, et Nazianzenus in sanctum lavaerum; quod attinet ad modum tegendi peccata per gratiam, quasi per emplastrum.

Quartum argumentum sumit Calvinus ex cap. V. ad Rom. ubi dicit: *« Apostolus, cum dicit per obedientiam unius hominis justos constitui multos, nihil aliud significare videtur, nisi ipsam Christi obedientiam nostram esse justitiam »*.

Respondeo: jam supra diximus, obedientiam Christi causam fuisse efficientem, non formalem nostræ justificationis. Id quod ex antithesi probavimus, quoniam inobedientia Adami nos constituit peccatores, non formaliter, sed efficienter. De qua re vide Augustinum lib. I. de peccat. merit. cap. 9.

Quintum argumentum sumit ex cap. X. ad Rom. ubi B. Paulus reprehendit Judæos, quod ignorantes Dei justitiam, et suam quærentes constituere, justitiæ Dei subjecti non essent. Id enim in nos quoque convenire videtur, qui ignorantes Dei justitiam, nobis imputatam, et nostram inherentem quærentes constituere, justitiæ Dei subjecti non sumus.

Respondeo: S. Augustinus lib. de gratia et libero arbitrio cap. 12. et alibi, locis prope infinitis, docet, justitiam Dei vocari ab Apostolo justitiam, quæ est in nobis, ex dono Dei; justitiam autem nostram dici eam, quæ propriis viribus, sine gratia Dei, paratur, aut parari creditur. Itaque reprehenduntur ab Apostolo Judæi, qui legem Dei se propriis viribus implere posse credebant: *« Commendat (inquit Augustinus serm. 13. de verbis Apostoli) hoc assidue Apostolus commendans fidem gentibus, qua fide impetrant adjutorium, ut impleant legem, non per legem, sed vires implendi impetrantes per fidem. Ad hoc assidue ducit, et commendat ista Apostolus propter Judæos, qui de lege gloriabantur, et libero suo arbitrio legem sufficere arbitrabantur: ac per hoc, quia libero suo arbitrio legem sufficere arbitrabantur, ignorantes Dei justitiam, id est,*

(1) Prov. XII, 23.—(2) Psal. CXI, 1; ibid. CXVIII, 1. — (3) Matth. V, 3.—(4) Heb. IV, 13. — (5) II Esdr. IV, 5; Psal., L, 41; ibid. LXXXIV, 3.

ex fide justitiam datam a Domino, et suam volentes statuere, quasi suis viribus impletam, non dante fidem impetratam, justitiæ Dei non sunt subjecti ».

Ubi vides, justitiam Dei appellari gratiam et virtutem, qua lex impletur, quæ est charitas in corde diffusa per Spiritum sanctum, qui datus est nobis; justitiam autem propriam, nominari præsumptionem legis implendæ, solis naturæ viribus. Non igitur adducimus homines a Christo (ut adversarii mentiuntur) cum justitiam inhærentem docemus, sed eos maxime adducimus ad Christum, cum doceamus, justitiam illam inhærentem, per quam justificatio legis impletur in nobis, non esse in nobis, ex nobis, sed ex dono et gratia Dei, per meritum Jesu Christi Domini nostri. Ipsi autem vere extenuant beneficium Christi, cum illum velint, non veram, absolutamque justitiam, sed imputatam tantum, et relativam, nobis tot suis laboribus et doloribus comparasse.

CAPUT X.

Solvuntur argumenta ex epistolis ad Corinthios

Ex Epistolis ad Corinth. depromunt Calvinus et alii argumenta tria.

Primum argumentum sumunt ex illis verbis, I ad Corinth. I. *Qui factus est nobis a Deo sapientia et justitia et redemptio*. Cui loco adjungunt illud Hier. XXIII. *Et hoc est nomen, quod vocabunt eum, Dominus justitia nostra* (1). Sic enim vertunt ex Hebræo. Ex his locis colligunt, nostram justitiam non esse aliam, nisi eam, quæ est in Christo, nobis imputatam.

Respondeo: recte dicitur Christus nostra justitia, non quod justus simus ea justitia, quæ est in Christo nobis imputata, sed duabus aliis de causis. Primum; quia Christus causa est efficiens nostræ justitiæ. Sic enim dicitur Christus justitia nostra, quomodo dicitur Deus fortitudo nostra in Psalm. XVII. et patientia nostra in Psalm. LXX. et salus nostra in Psalm. XXVI. quod explicatur in Psalm. XXXVI. cum dicitur: *Salus autem justorum a Domino*. Denique sic dicitur Christus justitia nostra, quomodo dicitur sapientia nostra, et redemptio nostra; et alibi pax nostra, quia

videlicet nos redemit, et justos ac sapientes fecit, et Patri suo reconciliavit, pacificans quæ in terris, et quæ in cœlis sunt.

Deinde, dicitur Christus justitia nostra, quoniam satisfecit Patri pro nobis, et eam satisfactionem ita nobis donat et communicat, cum nos justificat, ut nostra satisfactio et justitia dici possit. Nam etiamsi per justitiam nobis inhærentem vere justus nominemur et simus; tamen non per eam satisfacimus Deo pro culpis nostris, et pœna æterna: sed est illa justitia inhærens cum remissione culpæ, et sempiternæ pœnæ, effectus satisfactionis Christi, quæ (ut docet Concilium Tridentinum sess. 6 cap. 7.) nobis in justificatione confertur et applicatur. Et hoc modo non esset absurdum, si quis diceret, nobis imputari Christi justitiam, et merita, cum nobis donentur et applicentur, ac si nos ipsi Deo satisfacissemus, modo non negetur esse in nobis: præterea justitiam inhærentem, eamque veram et absolutam esse justitiam, cui justo Dei judicio non debeatur pœna, sed gloria. Sic enim loquitur S. Bernardus in epist. 190. ad Innocentium: « Nam si unus, inquit, pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt; ut videlicet satisfactio unius omnibus imputetur, sicut omnium peccata unus ille portavit ».

Alterum argumentum sumunt ex cap. v. posterioris ad Corinth. *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum* (2). Videtur enim hoc loco B. Paulus in eo constituere justificationem, quod peccata non imputentur.

Respondeo: non imputatio, ut supra dixi, remissionem peccati, et justitiæ infusionem secum trahit. Ideo siquidem non reputat nobis Deus delicta, quoniam satisfecit Christus pro nobis, et Deus ea satisfactione placatus, reconciliavit nos sibi, et ex inimicis amicos fecit. Quare idem Apostolus quod hic dixit, *reconcilians, et non reputans delicta*, dixit ad Colos. II. *Convivificavit nos Christo, donans nobis omnia delicta, delens quod adversus nos erat chirographum decreti* (3). Ubi vides vivificationem, quæ pertinet ad internam renovationem et donationem delictorum, quæ pertinet ad remissionem peccati, et deletionem chirographi, quæ significat omninodam extinctionem debiti.

Et ad Rom. v. cum idem Apostolus dixisset: *Gloriamur in Deo, per Dominum nostrum*

Jesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus, explicat paulo infra, quid sit accipere reconciliationem, et ait: *Abundantiam gratiæ et donationis et justitiæ accipientes, regnabunt in vita per ipsum* (1). Non igitur reconciliatio est sola non imputatio delictorum, sed acceptio abundantis gratiæ et justitiæ et donorum, per quæ ad ipsum quoque regnum et vitam pervenitur æternam. Sed clarissime explicat idem Apostolus effectum reconciliationis ad Coloss. I. cum ait: *Nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus, per mortem exhibere vos sanctos et immaculatos, et irreprehensibiles coram ipso* (2).

Tertium argumentum sumunt ex illis verbis ejusdem epistolæ, et ejusdem capituli: *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficiamur justitia Dei in ipso*. Hinc enim sequi dicunt, ut nos justus simus ipsa justitia Dei, quæ est in Christo; sicut ipse dicitur peccatum, id est, peccator, per peccata, quæ sunt in nobis. Ut enim imputantur illi peccata nostra, ita imputatur nobis justitia illius.

Respondeo: non dicitur Christus peccatum, id est, peccator, neque imputantur illi peccata nostra, quasi ipse illa fecerit, et iniquus haberi possit. Sed solum imputantur illi, quoad debitum satisfaciendi, quod ille sponte suscepit. Ex quo non peccator, sed justus dici meretur. Qui enim pro alio satisfacit, justissimus est. Sic igitur et nobis imputatur justitia ejus, quoad satisfactionem, quam pro nobis præstitit: sed non propterea nos justus, id est, mundi et immaculati haberi possumus, si vere in nobis peccatorum maculæ et sordes inhæreant.

Hac igitur falsa expositione rejecta, tribus modis potest hic locus exponi. Uno modo, ut justitia Dei sit justitia ipsa divina, quæ est in Christo. Quæ justitia nos esse dicimur, non in nobis, sed in illo, quia ipse est caput nostrum, et quod convenit capiti, convenit etiam membris, non ut sunt membra distincta a capite, sed ut faciunt unum, et sunt unum cum ipso capite. Ob quam unionem cum capite scribit Apostolus ad Ephes. II. *Conversuscitavit nos, et consedere fecit in cœlestibus in Christo* (3). Et propter eandem unionem tribui ipse Christus sibi passiones nostras, et hinc Saulo dixit Actor. IX. *Quid me persequeris* (4)? et Apostolo Petro: *Vado Romam iterum cru-*

cifigi. Et sicut nos dicimur justitia in illo, non quia simus formaliter justus justitia ejus, sed quia sumus membra ejus: sic etiam contra dicitur ipse peccatum, non quia formaliter sit peccator, sed quia caput est nostrum, et peccata nostra, sua esse voluit, ut pro eis satisfaceret. Isaïæ LIII. *Posuit in ea iniquitatem omnium nostrum*; et in Psalm. XXI. ipse dicit: *Longe a salute mea verbo delictorum meorum* (5).

Altera expositio est, ut per justitiam Dei intelligatur justitia nobis inhærens, quæ dicitur Dei, quia donatur nobis a Deo, ut Augustinus exponit in libro de Spiritu et littera cap. 18. et dicitur in ipso, id est, in Christo, quia per ejus meritum donatur. Et dicimur justitia potius, quam justus, ut servetur antithesis, cum voce « peccatum », quoniam enim dixerat, Christum factum esse peccatum, id est, hostiam pro peccato, maluit dicere nos esse justitiam, quam justos. Neque est absurdum, ut homines justus dicantur justitia, cum dicantur etiam lux. Matth. v. *Vos Estis lux mundi*. Et ad Ephes. II. *Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino* (6). Addit S. Joan. Chrysostomus in commentario hujus loci, nos dici justitiam, et justitiam Dei, quia tanta est justitia, quam nobis Deus donat per Christum, ut nulla in justificatis macula relinquatur.

Tertia expositio est, ut per justitiam Dei intelligatur quidem justitia inhærens, sed dicatur justitia Dei per tropum, quia est effectus, et imago justitiæ Dei. Nam Christus dicitur peccatum per tropum, quia fuit hostia pro peccato; et etiam quia participavit carnem similem carni peccati. Probat enim sanctus Augustinus in lib. II. adversus Maximum cap. 2. hunc ipsum locum Apostoli exponens, peccatum in Scripturis sæpe accipi pro victima oblata in expiationem peccati, ut cum dicuntur Sacerdotes manducare peccata populi; necnon pro similitudine carnis peccati, ut ad Rom. VIII. *De peccato damnavit peccatum*. Et ad Rom. VI. *Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel* (7).

Sicut igitur Christus factus est pro nobis peccatum, id est, assumpsit similitudinem carnis peccati, ut fieret victima pro peccato; ita nos efficiamur justitia Dei, per similem tropum, quia justitiam inhærentem recipimus, quæ est justitia Dei, id est, effectus

(1) I Cor. I, 30 Hier. XXIII, 6. — (2) II Cor. V, 19. — (3) Col II, 13.

(1) Rom. V, 11. — (2) Col. I, 22. — (3) Eph. II, 6. — (4) Act. IX, 4. — (5) Isaï. LIII, 6; Psal. XXI, 2. — (6) Matth. V, 14; Eph. V, 8. — (7) Rom. VIII, 3; ibid. VI, 10.